

گزارش «وطن امروز» از نشست دانشگاه امیر کبیر؛ نحوه مواجهه ایران و آمریکا چگونه است؟

ایران و این ترامپ

آنچه پیش‌روی شماست‌بخش آغازین نشست‌جعفر حسن‌خانی، مدیر اندیشکده برهان و مهدی ذاکر یان، از اساتید حقوق بشر اسلامی است که در دانشگاه امیر کبیر و به‌همت بسیج دانشجویی این دانشگاه برگزار شد. هر یک از طرفین در ابتدای مناظره، زاویه بحث خود را درباره نحوه مواجهه ایران با آمریکا در دوره بزشکیان و ترامپ طرح کردند. در این مناظره و بحث، حسن‌خانی درباره واقعیت‌های روابط بین‌الملل در شرایط حاضر نکاتی را طرح کرد و در طرف مقابل ذاکر یان مباحث سیاسی داخلی را در اولویت قرار داد و انتقاداتی را هم به دولت وارد کرد. لازم به ذکر است این مناظره به پیش از سقوط دولت سوریه به انجام شده است.

■ **مجرى:** در سیاست خارجی ایران، مواجهه‌ای که این دولت سامان خواهد داد دارای اهمیت بسیاری است. این در شرایطی رخ خواهد داد که دولت آقای ترامپ هم که در ۴ سال آینده قرار دارد، کابینه‌ای رادیکال نسبت‌به‌ایران تشکیل دهد.مجلس سنای آمریکا نیز در اختیار جمهوری خواهان است و احتمالاً با ایشان همراهی خواهد کرد. نحوه مواجهه ایران و رویکردی که در سیاست خارجی در این هنگامه قرار است اتخاذ شود دارای اهمیت بسیار زیادی است. سوال این است: دولت چهاردهم باید چه مواجهه‌ای داشته باشد؟ از یک طرف میلی برای مذاکره و احیای برجام وجود دارد و از طرف دیگر رخداد ۷ اکتبر منطقه را در موقعیت غیرقابل بازگشت قرار داده است. در این وضعیت چه باید کرد؟

سوال حاکم بر فضای سیاسی کشور را باید عوض کرد

حسن‌خانی: سخنان را اینگونه آغاز می‌کنم که آیا سوال اساسی ساحت سیاست ایران این است که در این هنگامه، «ما باید به چه نحوی با آمریکا مذاکره کنیم؟» من فکر می‌کنم الان این سوال اصلی صحنه سیاست ما نیست. به عبارت دیگر، سوال اصلی سیاست ایران این نیست که «باید به چه نحوی با آمریکا مذاکره نمود؟» طرح این سوال برای سیاست ایران ناکافی است. تجربه ۱۰ ساله دهه ۹۰ موبد این معادلت. تجربه سیاست خارجی ایران در دهه ۹۰ به ما این را می‌آموزد که پرشش از چگونگی و به‌مذاکره، همه راه‌حل ساحت سیاست ایران نیست، اساساً همه مشکل هم نیست!

به همین جهت سوال درست را این می‌بینم که سیاستمداران و دولتمردان ما باید به این پرسش بپردازند که «چگونه باید مشکلات را حل کرد؟» وقتی پرسش اصلی سیاست این باشد مذاکره بخشی از ماجراست و پرسش‌کننده‌به‌عنوان دولتمرد با فکر کردن به این پرسش به امکان‌های بیشتری فکر می‌کند و همه دست‌سازه‌های سیاستی کشور مشخصاً در حوزه سیاست خارجی را بر صرف یک موضوع نمی‌کند. بخش جدی از تاریخ ۱۰ سال گذشته کشور شاهد این بود که دستگاه سیاست خارجی

کشور صرف یک موضوع شد. یعنی همه تخم‌مرغ‌های خود را در یک سبد گذاشتیم که آن هم سبد مذاکره بود و به موضوع دیگر کمتر فکر کردیم و هر چه بیشتر پیش رفتیم به ناکافی بودن این نوع نگاه و عمل بی بردیم. دانشمین با مذاکره همه مشکلات ما حل نمی‌شود یا با توافق همه مشکلات ما پایان نمی‌یابد.

این امر دلیل دارد که چرا باید از طرح این پرسش که «به چه نحو باید مذاکره کنیم؟» گذر کنیم و به پرسش دیگری برسیم و آن اینکه «مشکلات چگونه باید حل شود؟» این گذار به چند دلیل منطقی است. یکی اینکه تغییرات در جهان و منطقه رو به سمت بی ثباتی، تنش و حتی جنگ است، وضعیت اوکراین این نشان را می‌دهد. تایوان هم ممکن است هر لحظه دچار جنگ شود. در منطقه هم چنین مساله‌ای را داریم. در وضعیت بی ثباتی رویکرد‌های حقوقی و مشخصاً توافق‌هایی که اتکالی‌شان به‌سازوکار بین‌المللی است کارایی خود را از دست می‌دهند. هر چه پیش می‌رویم کارآمدی این نوع نگاه و این شیوه عمل یعنی نگاه حقوقی و تکیه بر توافقات فی مابین کمتر می‌شود. در وضعیت بی ثباتی و جنگل، در وضعیتی که هر چه جلوتر می‌رویم امکان اینکه تنش توسعه یابد بیشتر می‌شود، همه چیز را صرف مذاکره کردن برای یک توافق جدید با توافق گذشته، بسیار ناکافی است.

■ **روندهای جهانی رو به جنگ دارد و ایران داشته‌های مازاد بر منافع ملی‌اش را قیلاً خرج مذاکره کرده است**

چالش اول ما برای اینکه از سوال «مذاکره به چه نحوی باید انجام شود؟» گذر کنیم، این است‌که پرسش پاسخ‌دهنده به مشکلات جامعه ایران بر پایه تحولات حاکم بر جهان باشد. باید توجه داشت که جهان رو به جنگ و بی ثباتی دارد. در این جهان امید به مذاکره به غایت ناکافی است. نخستین دلیل برای کنار گذاشتن رویکرد مذاکره به‌عنوان کلید حل مشکلات این است که جهان رو به بی‌ثباتی دارد و در بی‌ثباتی توافق‌های محلی از اعراب ندارد. دلیل دیگر برای ناکافی بودن رویکرد مذاکره، سبب خالی ما است‌ما آنچه می‌توانستیم به‌عنوان داشته‌های کشور در مذاکرات، با آنها امتیاز به دست بیاوریم را در جریان مذاکرات قبل صرف کردیم. ما می‌توانستیم یک دهه گذشته را صرف توسعه انرژی هسته‌ای کنیم و در نتیجه آن، در یک سهپری، ماجرای

حل شدن ناترازی‌های انرژی را قابل تصور بدانیم. من نمی‌گویم اگر آن روز انرژی کشور به جای مذاکره صرف توسعه انرژی هسته‌ای می‌شد الان ناترازی انرژی قابل حل بود اما می‌گویم اگر آن روز رو به توسعه انرژی هسته‌ای آورده بودیم و نه توقف آن، امروز می‌توانستیم در یک چشم‌اندازی، حل شدن ناترازی انرژی را قابل تصور ببینیم ولی این فرصت را از دست دادیم. در حال حاضر ما داشته اضافی نداریم که با آن بخواهیم مذاکراتی کنیم و چیزی بیشتر از آنچه در برجام به دست آمده، به دست آوریم. بقیه آنچه ما در اختیار داریم، دیگر شامل موارد حوزه امنیت ملی می‌شود.

■ **قطعنامه آژانس در وضعیت زیرآستانه جنگ، می‌خواهد امکان بازدارندگی را از ایران بگیرد**

آژانس انرژی اتمی علیه ما قطعنامه صادر کرده است. هم‌زمان عوامل و امران قطعنامه، بیانیه خود را نیز دادند. کشورهای اروپایی هم‌زمان با قطعنامه، بیانیه‌ای صادر کردند که خواسته طرفه‌های اروپایی را به روشنی بیان می‌کند. در بخشی از بیانیه کشورهای آلمان، فرانسه و انگلیس آمده است: «بر اساس گزارش جدید ایران ذخایر اورانیوم غنی شده خود را ۶۰ درصد افزایش داده است. اکنون این کشور بیش از ۴ برابر مقداری که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی آن را مقدار تقریبی شده خود را ۴ برابر ساخته بسم هسته‌ای اورانیوم ۶۰ درصد هسته‌ای می‌داند اورانیوم غنی شده ۶۰ درصد دارد.» این بیانیه می‌گوید ایرانی‌ها ۴ برابر ساخت بسم هسته‌ای اورانیوم ۶۰ درصد دارند. در این بیانیه آمده و اکنون ذخایر اورانیوم غنی شده این کشور ۳۲ برابر مجازی است که ایران در چارچوب برجام متعهد شده‌است.» گملاهدف اروپایی‌ها ماجرای قطعنامه در این بیانیه مشخص است. در این بیانیه حرف‌از گشایش اقتصادی زده شده است. حرف از امتیازدهی طرف غربی نشده‌است. در بیانیه و کلیت قطعنامه، امتیازدهی دیده نمی‌شود و خبری از هویج نیست، بلکه یک چماق کامل می‌بینیم. اروپایی‌هایی که تا امروز نقش پلیس خوب را بازی می‌کردند، ناگهان با پیروزی ترامپ نقش پلیس بد را بازی می‌کنند. آنها می‌گویند شما ۴ برابر ساخت سلاح هسته‌ای اورانیوم غنی شده دارید، که باید تحویل دهید. این را در شرایطی بیان می‌کنند که روندهای جهانی تغییر کرده‌است. ایران در میانه مناقشات منطقه در وضعیت زیرآستانه جنگ قرار دارد. درگیری بین ما و رژیم اسرائیل در جریان است و زدوخورد ادامه دارد،

اینده این زد و خورد این است که طرف سلاح هسته‌ای دارد و طرف دیگر ندارد. اگر این درگیری به مرحله آسیب به شریان‌های حیثی طرفین برسد، طبیعتاً باید انتظار داشته باشیم اسرائیل ما را تهدید هسته‌ای کند.

اگر اسرائیل ما را تهدید هسته‌ای کند، ما چه گزینه‌ای داریم؟ ما گزینه گریز هسته‌ای را داریم. الان بنا به بیانیه ژنوبیک‌ای اروپایی، برای گریز هسته‌ای ۴ برابر بمب هسته‌ای اورانیوم غنی شده داریم که می‌تواند تبدیل به بمب شود. طرف متخاصم ما (رژیم اسرائیل) باید در محاسبات درگیری خود بسا ایران به این موضوع توجه کند که اگر بخواهد زد و خورد را به سمتی ببرد که سر از بمب اتم دربیوارد، ماجرا پیچیده می‌شود. الان اروپا پار کمکی اسرائیل شده است و می‌گوید گزینه‌ای که این زد و خورد را از سوی اسرائیل فریز کرده و آنها را می‌رساند از ایران سلب می‌کنیم و به عبارتی ایران را خلع سلاح می‌کند. در وضعیتی که به تهرآن حمله نظامی مستقیم شد و متخاصم مسؤلیت آن را آشکارا پذیرفته است. بعد از دفاع مقدس برای نخستین بار این اتفاق افتاده، در این شرایط چیزی که اروپایی‌ها از ما می‌خواهند این است: گزینه‌ای را که در ادامه این زد و خورد ممکن است به شما ایمنی و امنیت بدهد از خود سلب کنید!

■ **شرایط امروز هیچ مذاکتهتی به سال‌های ۹۲ تا ۹۵ ندارد**

جهان امروز، منطقه امروز، با سال‌های ۹۲ تا ۹۶ از اساس متفاوت است. آن زمان درباره مواردی که تحریم شدیم و امکان‌های اقتصادی که می‌توانستیم برای خود فراهم کنیم، مذاکره می‌کردیم اما امروز سمت و سوی مذاکره به سمت موجودیت ما رفته‌است. آیا این موجودیت و موارد حیاتی را می‌توانیم در مذاکراتی که پیش رو داریم به‌عنوان «داشته‌های قابل مذاکره» در سبد مذاکره بگذاریم و معامله کنیم؟ پاسخ روشن است: قطعاً نمی‌توانیم، چون حوزه امنیت ملی ما را شامل می‌شود. پس چالش بزرگ ما این است که آنچه باید در جریان مذاکرات می‌دانیم را در جریان برجام دادیم. امروز «هیچ حیاتی» از ما می‌خواهند. انتظاری که اروپایی‌ها اخیراً در ماجرای قطعنامه آژانس طرح کرده‌اند، انتظار بی‌جایی است. در شرایطی که خود آنها به تعهدات خود در برجام عمل نکرده‌اند و آمریکایی‌ها نیز کامل از آن خارج شدند، متعهد ماندن ما مستحلی از اعراب ندارد. ۱۰ سال هزینه فرصتی بود که در این ماجرا دادیم و تمام شد.

■ **آرایش آمریکایی‌ها مذاکره نیست؛ با این انتخاب‌های ترامپ دیگر نباید انتظار داشت تصمیمات ترامپ توسط بروکراسی آمریکا معقول شود**

یکی از اضلاع دیگر وضعیت حاضر، ترامپ است. اگر قرار بود نتایج‌و اعضای تیم امنیتی -نظامی آمریکا را بچیند، به قدر این تیم نمی‌توانست تندرو بچیند. به نظر کار دست یک عده گلوچران گوشت قرمزخو ر جلگه می‌سی‌سی‌پی با سوبه‌های تزآب‌پرستی

■ **ایده‌آلیست‌ها در دهه ۹۰ فرصت کافی برای آزمون تصورات‌شان داشتند، دیگر نباید فرصتی به آنها داد**

اسمر دیگر در سیاست خارجی ایران منازعه اصلی بین ایده‌آلیست‌ها و رئالیست‌هاست؛ بین کسانی که فکر می‌کنند با منطق گفت‌وگو بر وضعیت بین‌الملل می‌توان غلبه کرد و می‌توان با مذاکرات به عنوان یک ابزار کافی کار را به سرانجام رساند و طرف دیگری که می‌گوید قایت جهان، رقابت بر سر منافع است و دولت‌ها می‌خواهند منافع خود را تضمین کنند. صلح پایدار با همکاری در روابط بین‌الملل به‌عنوان مساله اصلی روابط بین‌الملل یک امر دوست‌داشتنی است اما واقعی نیست. من نمی‌خواهم بگویم سمت رئالیست‌ها می‌ایستم، چون رئالیست‌ها بنیاد را بر قدرت می‌گذرانند. قدرت اصالت دارد ولی در رویکردهای جمهوری اسلامی قدرت اصالت ندارد اما طریقت قدرت جدی است، یعنی ایران به‌عنوان یک ابزار اساسی، به قدرت نظر دارد. در ۱۰ سال گذشته چه کسی بر سیاست خارجی ما حاکم بوده است؟ کدام رویکرد بود؟ رویکرد ایده‌آلیستی حاکم بود. یعنی سال ۹۲ را در نظر بگیریم با آمدن آقای ظریف ۸ سال رویکرد ایده‌آلیستی منطق حاکم بر دستگاه سیاست خارجی شد. درباره عراقچی الان نمی‌توان اظهارنظر قطعی کرد ولی نشانه‌ها می‌گوید او هم کم و بیش درک ایده‌آلیستی از روابط بین‌الملل دارد. نقطه مقابل این نگاه، رئالیست‌ها هستند که جهان را جهان رقابت بر سر منافع می‌بینند. قانون جنگل را بر جهان حاکم می‌بینند. فکر می‌کنم الان در هنگامه منازعات که بی‌ثباتی ویژگی شاخص جهان شده، روندهای حقوقی کارکرد خود را از دست خواهند داد یا کم‌رنگ خواهند شد. یک قدری برای توازن سیاست خارجی به نگاه‌های رئالیستی نیاز داریم تا بتوانند سیاست خارجی ما را به نقطه‌ای برساند که از دل آن راه‌حلی به دست بیاید که از پس چالش‌ها و مشکلات جامعه ایران بیاید. به نظر دهه ۹۰ فرصت کافی برای ایده‌آلیست‌ها بوده؛ تجربه توامان با شکست و پر از نرسیدن‌ها. امیدوارم آقای ظریف نتواند نگاه فلتتری خود را در دولت جدید حاکم کند.

■ **از موفقیت‌های دنیا به شکل تخصیصی باید استفاده کرد**

دکتر کرباسیان: مطالبی که آقای دکتر حسن‌خانی بیان کردند مسائل مهم کشور است. اینکه آینده کشور، به چه سمتی برود، در منطقه چه اتفاقاتی رخ می‌دهد، اینها مسائلی است که همه ما نگران آن هستیم و این می‌تواند

در زندگی ما موثر باشد. با این مقدمه به سوال مجری برسیم که ترامپ رئیس‌جمهور شده و در ایران نیز آقای پزشکیان رئیس‌جمهور شده و ما چه گزینه‌هایی پیش رو داریم و چطور باید سیاست‌های خود را در مقابل ایالات متحده آمریکا پیش ببریم. آقای دکتر اشاره داشت که در کل مذاکره را تعطیل کنیم و در مسائل هسته‌ای وارد شویم تا بتوانیم در سبب خود تخم‌مرغ‌هایی قرار دهیم تا امتیازهایی برای مذاکره بگیریم. منتهای دیگر می‌گویند ما باید چشم‌های خود را ببندیم، چون ترامپ آمده و نتایج‌و قدرت دارد و باید مذاکره کرده و مسائل خود را حل کنیم تا مشکلات کشور و مردم حل شوند. این ۲ نکته‌ای است که در کشور وجود دارد و همه این نگاه‌ها تحقیقات و الهامی پشت خود دارد. هر کسی این نگاه‌ها دیدگاه‌داره ارائه می‌کند تخصص داشته‌باشد اما است و در این زمینه بحث می‌کند و بحث خود را ارائه می‌کند. هیچ‌یک از شما که اینجا نشستند باید نه دانشجوی علم سیاست هستید و نه دانشجوی علوم و طب بین‌الملل هستید و نه دانشجوی حقوق بین‌الملل! اغلب شما دانشجوی مهندسی هستید، لذا همه شما به یک نکته واقف هستید که محال است در حوزه نساجی، خوراک، مهندسی برب و الکترونیک کسی وارد شود و بخواهد دخالت و اظهارنظر کند و نظرسش مبتنی بر رشته تخصصی او نباشد و آن کارخانه و نهاد و مرکز بتواند جلو برود و نتایج موقتی داشته باشد. این امر محالی است. ممکن است شرکت خودروسازی را دارد نساجی را به متخصص جامعه‌شناسی دهید و پارچه‌های تولید شود؟ چنین امری محال است و حتماً باید فرد در آن حوزه تخصص داشته‌باشد اما کسی که تخصص در حوزه نساجی داشته باشد یا در حوزه خودرو و کامپیوتر صرفاً متخصص باشد و با دقت مراحل را طی کرده باشد؛ این کارخانه را می‌تواند مدیریت اداره کند؛ خیر! یعنی جدا از تخصص، فرد باید با برخی مسائل آشنا باشد؛ از جمله اینکه مثلاً کارخانه‌های نساجی دنیا چطور می‌شوند کارخانه‌های نساجی ایران از رزمین موقت شد باید یک پیشش بین‌المللی را این میزان موقت شد. نگاه وسیع‌تری داشته باشیم و بررسی کنیم در دنیا موفقیت‌ها چگونه رخ می‌دهد.

■ **باید رابطه با مردم درست شود**

باید ببینیم در دنیا قدرت چگونه تولید می‌شود و بر همان مبنا دنبال این باشیم که به قدرت خود اضافه کنیم. اگر این را بپذیریم این وقت به جای طرح سوال چگونگی رابطه با آمریکا لزوم یا عدم لزوم مذاکره، نخستین نکته‌ای که مطرح می‌کنیم این است که مساله و مشکل ایران چیست؟ مسائلی که برای هسته‌ای و دیگر موضوعات در کشور به‌وجود می‌آید به‌چه چیزی بزمی‌گرد؟ ریشه این مسائل در کجاست؟ اگر چشمان خود را باز کنیم، اکثر کسانی که با آنها معانرت و مرادوی می‌کنیم نارضایتی عمومی دارند. وقتی نارضایتی هست، چه کسی که می‌گوید مذاکره تعطیل و چه کسانی که می‌گویند مذاکره کنیم، هر دو راه اشتباه است. چه مذاکره صورت بگیرد و چه نگردد، شما به بن‌بست رسیده‌اید و نمی‌توانید کشور خود را نجات دهید. نخستین کار این است که باید مردم خود را راضی نگه دارید. کاری که حضرت علی(ع) انجام داد این بود که از روز اول خلافت گرفت برای من خلافت و حکومت هیچ ارزشی ندارد؛ به اندازه آب بینی ز برای من ارزش ندارد، مگر اینکه بتوانم حقی را برای مردم اجرا و اعمال کنم، مگر اینکه کاری را بتوانم برای مردم انجام دهم. به عبارت دیگر رضایت مردم و مشروعیت‌های مردم، اگر نه یک نظام سیاسی و حکمرانی در هیچ چیزی نمی‌تواند موفق عمل کند.

■ **ما و انتخاب آمریکایی‌ها**

از مسائلی که در آینده با ترامپ داریم صحبت شد. آقای دکتر اصطلاحاتی را که بار برد که من تعجب کردم؛ من به‌عنوان کسی که در حوزه آمریکاشناسی بیشتر کار کردم می‌گویم چنین ادبیاتی امرپراتوری آمریکا را نباید داشت.

شنبه ۲۴ آذر ۱۴۰۳

وطن امروز | شماره ۴۰۴

اندیشه

افراد را تضعیف نمی‌کند. شما از قاطعی همچون گلوچران و گوشت قرمزخو استفاده می‌کنید، همین الان جلوی دانشجویمان را بگیرید همه برای ادامه تحصیل در فوق لیسانس و دکترا علاقه‌مند هستند به دانشگاهی در آمریکا بروند که شما می‌گویید آنها گلوچران و غیره هستند! باید بدانیم در دنیا ما با یک ترامپی رویه‌رو هستیم که مردم آمریکا به او رای داده‌اند. در دور اول رای ترامپ شکننده بود، ترامپ نماینده مردم آمریکا نبود حتی اکثریت به لحاظ تعداد به خانم کلینتون رای دادند ولی در این دوره اینطور نبود. آمریکا این است! جامعه آمریکا اینگونه‌است! اینطور تصمیم می‌گیرد! امروز رئیس‌جمهور آمریکا این فرد است. وقتی رئیس‌جمهور ما در سال ۸۴ آقای احمدی‌نژاد شد ما انتظار داشتیم همه مردم دنیا به کسی احترام بگذارند که بیشترین رای را آورد. در آن زمان اتفاقات سال ۸۸ نبود؛ در آن زمان صحبتی از تقلب نبود. به آقای احمدی‌نژاد مسرد واقع‌آرای دادند و انتظار ما این بود همه دنیا به او احترام بگذارند. امروز هم اگر فردی رای می‌آورد نماینده ملت است. ما نمی‌توانیم اینجا بایستیم و ناسزا بگوییم و فکر کنیم اینطور می‌توانیم ترامپ را تضعیف کنیم. برخی می‌گویند بیزینس من و برخی کلمات و واژه‌های دیگر را برای او به کار می‌برند ولی آنچه واقعیت است این است که امروز ترامپ نماینده آمریکاست.

■ **دوران سختی پیش‌روی ایران است**

دوران بسیار سختی پیشش روی حکمرانان و مدیران جمهوری‌اسلامی است. جمهوری‌اسلامی ایران الان با یک رئیس‌جمهور شکننده در آمریکا مواجه نیست که خود آمریکایی‌ها او را مورد تمسخر قرار دهند، بلکه با کسی مواجه هستیم که پشتوانه آمریکایی دارد.

■ **اسرائیل همیشه در میدان پیروز و در دیپلماسی شکست خورده است**

به بحث اسرائیل اشاره شد، این مطلب را بدانید که من ۱۰ سال روی اسرائیل شناسی کار کردم. اسرائیل همیشه در میدان پیروز و در دیپلماسی شکست خورده است. جنگ‌های اسرائیل را در طول تاریخ ببینید؛ هر جایی که دیپلماسی جلو آمده اسرائیل شکست خورد. هر جایی که حقوق بین‌الملل جلو آمده، اسرائیل شکست خورد. وقتی حکم بازداشت ۳ نفر از دیوان ارائه کرد چرا اسینند دود می‌کنند؟ حقوق بین‌الملل را باید جدی گرفت. باید در مسیری حرکت کرد که کمترین هزینه را بر مردم ایران و بیشترین فایده برای امریکا باشد.

■ **مذاکره در وضعیت کنونی بدترین سناریو با ترامپ است**

ترامپ سا قدرت می‌آید و در این وضعیت باید چه کاری انجام داد؟ من با آقای دکتر موافق هستم که بدترین سناریوی کنونی مذاکره با ترامپ است. اول باید رابطه خود را با مردم التیام بخشید. مذاکره‌کننده‌ای که بخواهد از ترس ترامپ و تحریم‌های بیشتر و از ترس مسائل دیگر مذاکره کند بهتر است چنین مذاکراتی انجام نشود. ما طرف‌دار مذاکره در این شرایط نیستیم. از ظریف ایده‌آلیست و عراقچی فلان صحبت می‌شود. کدام‌یک نگاه می‌کنند مردم چه می‌گویند و بابت آن حرف مردم بچنگند؟ در مجلس و نزد رهبری یا در دنیا بروند و بگویند حرف مردم ایران این است! ما انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای می‌خواهیم، ما می‌خواهیم اقتصاد ایران در دنیا کار کند، ما یک کشوری نیستیم که مانند چینستان مستعمره فلان کشور باشیم. با این ادبیات نمی‌شود؛ در چنین شرایطی شما می‌خواهید با ترامپی که برای رای دهندگان خود می‌جنگد، مذاکره کنید؟ ارزش تک تک رای‌ها را می‌داند. خلتمی گفت به خاطر شما به شما رای ندادیم، بلکه ترس فلانی به شما رای دادیم، لذا فکر نکنید خیلی شما را باطل کردیم و آقای پزشکیان هم گفت می‌تنتظاری از من نداشته باشید! ترامپ برای هر یک رای می‌جنگد، برای هر فردی که به او رای داده احترام قائل است. همین امری که شما با اصطلاح گلوچران و بیزینس من از او یاد می‌کنید یا اینکه می‌گویید هیچ حساب و کنیزی ندارد، به کسانی که به او رای دادند، احترام می‌گذار، قدر کسانی را که به او رای دادند می‌داند. شما مردم را تا پای صندوق می‌خواهید و بعد از آن کاری با مردم ندارید. یک وعده انتخاباتی ترامپ را بچرخید و پیدا کنید که به طرف‌داران خود اعلام کرده و عمل نکرده است. می‌خواهید وعده‌های نامزد‌های

اکثر مردم نارضایتی عمومی دارند. وقتی نارضایتی هست، چه کسی که می‌گوید مذاکره تعطیل و چه کسانی که می‌گویند مذاکره کنیم، هر دو راه اشتباه است. شما به بن‌بست رسیده‌اید و نمی‌توانید کشور خود را نجات دهید. نخستین کار این است که باید مردم خود را راضی نگه دارید

ماثو از ملیت حرف بزنیم؟ این همیشه شکست می‌خورد. ماثو شکست خورد چون اینطور فکر می‌کرد. آمریکایی‌ها با دکتربین مونرو شکست خوردند، چون فکر می‌کردند با الزواگرای بی‌پروز می‌شوند. چنین‌ها موقعی موفق شدند که گفتند «ساخت درون، همکاری در منطقه، تجارت در جهان». چنین‌ها ۵ هزار قانون خود را عوض کردند تا به سازمان تجارت جهانی ببینوند. هیچ قانون خودرو را می‌خواهید عوض کنید هنوز با هزار مخالف و منفعت‌طلب رویه‌رو هستید برای اینکه تعرفه را بردارید! اینطور صادرات شما فراتر است. پیشرفت کند یا اینطور قرار است کشور پیشرفت کند؟ همه اینها کنار هم است؛ یعنی همه منطقه، همه جهان، وضعیت ما اصلاً وضعیت خوبی در دنیا نیست. در زمان لیخند بر لبان این مردم دیدید، بدانید قدرتمند هستید؛ نه اینکه میزان اورانیوم شما ۶۰ درصد شود و بگویید قدرت دارم! کجای این امر قدرت است؟ بزرگ‌ترین مشکل کشور فساد است که باید حل شود. بزرگ‌ترین حساسیت‌های حضرت علی(ع) در دزدی از بیت‌المال بود؛ بزرگ‌ترین مشکل این ملت عدم شایسته‌سالاری است.

■ **مقاومت مشروع است، ما باید میانه‌چی‌گری می‌کردیم**

اگرچه مقاومت مشروع است اما شورش از آن بی‌شوره...! این مسائل در دین ما نیست. ایران می‌تواند از این زمان بیشترین امتیاز را بگیرد، کجا استفاده کرد؟ گفتند هیمنه اسرائیل را شکستند، شیرینی پخش کردند و گفتند ما پیروز شدیم! این چنین شد؟ سیاست خارجی صحیح این است که در نظام بین‌الملل روی چه چیزهایی حساسیت است، روی چه چیزهایی ضعف است. وقتی یک عملیاتی انجام می‌شود وزارت خارجه پویا باید بگوید مقاومت را حق مردم فلسطین می‌دانیم، ظلمی که اسرائیل به مردم فلسطین کرده غیرقابل بخشش است و می‌تواند واکنش‌های سخت‌تری را بی‌ی داشته باشد، لذا ضمن اینکه تاکید بر رعایت اصول بشردوستانه و پیشرفت بشر در خصامات داریم، اما مدگی کامل داریم تا میانه‌چی‌گری شود و گروهان‌ها آزاد شوند و حماس به‌عنوان نیروی سیاسی در دولت فلسطین حضور رسمی پیدا کند و نقش سازنده‌ای که می‌توانستیم همانند جنگ ۳۳ روزه داشته باشیم.